

Regionsudvalgets udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen: Mobilisering af Europas intellektuelle ressourcer: Hvordan universiteternes bidrag til Lissabon-strategien kan maksimeres«

(2006/C 81/05)

REGIONSUDVALGET HAR —

under henvisning til *Meddelelse fra Kommissionen: »Mobilisering af Europas intellektuelle ressourcer: Hvordan universiteternes bidrag til Lissabon-strategien kan maksimeres«*

under henvisning til Kommissionens beslutning af 3. juni 2005 om i henhold til EF-traktatens artikel 265, stk. 1, at anmode om Regionsudvalgets udtalelse herom,

under henvisning til præsidiets beslutning af 12. april 2005 om at henvise det forberedende arbejde til Underudvalget for Kultur og Uddannelse,

under henvisning til beslutningen på Det Europæiske Råds møde i Lissabon om at vedtage princippet om det europæiske forskningsrum og dermed lægge grunden til en fælles videnskabs- og teknologipolitik i EU,

under henvisning til Regionsudvalgets udtalelse om *Midtvejsevaluering af Lissabon-strategien* (CdR 152/2004 fin), ⁽¹⁾

under henvisning til *Meddelelse fra Kommissionen »Universiteternes rolle i det europæiske vidensamfund«* ⁽²⁾ og sin perspektivudtalelse om *»Universiteternes rolle i den lokale og regionale udvikling i et vidensbaseret Europa«* (CdR 89/2003 fin) ⁽³⁾,

under henvisning til Regionsudvalgets udtalelse om *»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om etablering af et integreret handlingsprogram inden for livslang læring«* (CdR 258/2004 fin)

under henvisning til det forslag til udtalelse, som blev vedtaget af Underudvalget for Kultur og Uddannelse den 11. juli 2005 (CdR 154/2005 rev. 1) (ordfører: **Gerd Harms**, befuldmægtiget repræsentant for delstaten Brandenburg hos forbundsmyndighederne og for europæiske anliggender, statssekretær i statskanselliet (DE/PSE),

og ud fra følgende betragtninger:

- 1) Kommissionens meddelelse må ses i sammenhæng med den overordnede europæiske strategi for »Vækst gennem Viden«. Et samfunds innovationsevne afhænger af uddannelse og forskning. Lissabon-strategiens mål kan kun nås ved hjælp af en global konkurrence, hvor forskning, almen uddannelse og videreuddannelse spiller en nøglerolle. Dette betyder, at universiteterne har en central rolle i Lissabon-processen.
- 2) Om 20 år vil kun 5 % af verdens befolkning leve og arbejde i Europa sammenlignet med 52 % i Asien. Disse tal viser, at det haster med effektive foranstaltninger for at gøre det europæiske uddannelses- og forskningsmiljø mere attraktivt. Universiteternes tiltrækningskraft er en vigtig faktor i Europas bestræbelser på at opbygge de intellektuelle ressourcer, det behøver for at fremtidssikre sig.
- 3) Adgangen til uddannelse må være så omfattende som muligt, ikke kun for at sikre fremtiden for et vidensbaseret Europa, men også for at tjene som grundlag for den sociale samhørighed i de europæiske lande og i Europa som helhed. De største udfordringer på alle niveauer består i at fjerne uddannelsesbarrierer, sikre livslange uddannelsesmuligheder for alle og forbedre uddannelsessystemernes kvalitet.
- 4) For at sætte nyt skub i Lissabon-strategien og aktivt tage disse udfordringer op har Kommissionen foreslået et sæt foranstaltninger. Det syvende forskningsrammeprogram er én af hovedaktiviteterne under Kommissionen ansvarsområde. Det er nødvendigt med reformer af den almene uddannelse og de videregående uddannelser for at sikre, at det potentiale, der sigtes på i rammeprogrammet, kan blive integreret i den europæiske innovationsproces.

⁽¹⁾ EUT C 43 af 18.2.2005, s. 1.

⁽²⁾ KOM(2003) 58 endelig.

⁽³⁾ EUT C 73 af 23.3.2004, s. 22.

- 5) De europæiske regioner, som har væsentlige beføjelser inden for videnskabelig uddannelse og forskning, har et særligt ansvar i denne proces. Regionsudvalget anerkender, at de lokale og regionale myndigheder har en konkret rolle at spille, navnlig som kommunikationskanal til samtlige borgere. De lokale og regionale myndigheder kan også deltage i netværkssamarbejde med henblik på at skabe synergier mellem de forskellige interessenter. De europæiske regioners udvikling er stærkt afhængig af, hvordan de udnytter deres potentiale inden for videnskab, forskning og innovation; dette potentiale i Europa kan ikke styrkes uden regionernes inddragelse —

på sin 61. plenarforsamling den 12.-13. oktober 2005, mødet den 12. oktober, enstemmigt vedtaget følgende udtalelse:

1. Regionsudvalgets synspunkter og henstillinger

Generelle bemærkninger

Regionsudvalget

1.1 **bifalder** meddelelsen fra Kommissionen: »Mobilisering af Europas intellektuelle ressourcer: Hvordan universiteternes bidrag til Lissabon-strategien kan maksimeres« og **ser** den som en vigtig saltvandsindsprøjtning til den stærkt påkrævede debat i hele Europa om en forbedring af de videregående uddannelser;

1.2 **gentager**, at de højere læreanstalter i Europa, der i meddelelsen omtales som »universiteter«, er meget forskellige. Denne udtalelse anvender også udtrykket i en bredere betydning;

1.3 **er enig** med Kommissionen i, at Europas fremtidige vækst og sociale velfærd i stigende grad vil være afhængig af vidensintensive erhverv og tjenester, og at stadig flere job vil kræve højere uddannelser;

1.4 **erkender** behovet for en radikal kursændring i den europæiske politik for videregående uddannelse, hvor man både tager hensyn til lokal- og regionalsamfundenes behov og gør det muligt for forskningen og undervisningen at konkurrere internationalt;

1.5 **understreger** i denne forbindelse, at der findes fremragende universiteter i Europa, hvor uddannelsen af kommende forskere og forskningsresultaterne er enestående selv i international målestok. Samtidig er der imidlertid mange universiteter, der ikke er i stand til at udvikle deres fulde potentiale som anført i Kommissionens meddelelse;

1.6 **bifalder** den klare henvisning til subsidiaritet, **men peger endvidere på** regionernes rolle som fastsat i hvidbogen om *Styreformer i Europa 2001* og knæsat i forslaget til forfatningstraktaten for Europa;

1.7 **understreger** kraftigt, at ud over de økonomiske betragtninger tilfører en universitetsuddannelse også en social og kulturel merværdi, som ikke kan gøres op i penge, men som alligevel er grundlaget for et udviklet samfund;

1.8 **påpeger**, at de ambitiøse mål, der ligger til grund for meddelelsen, kun kan nås, hvis de grundlæggende betingelser er i orden i henseende til den almindelige skole- og førskoleundervisning, og **erkender**, at det regionale niveau har en særlig rolle at spille på dette felt;

1.9 **mener**, at universiteter og andre højere læreanstalter for at nå Lissabon-strategiens mål i højere grad må bidrage til at fremme livslang læring;

1.10 **mener**, at de hurtigt skiftende samfundsmæssige krav til videregående uddannelser mest effektivt kan imødekommes med fleksible strukturer. Selv om det primært er universiteternes opgave at oprette sådanne strukturer, har regionale og nationale niveauer også ansvaret for at sikre, at forudsætningerne for fleksibilitet er til stede ved at fjerne juridiske barrierer og fremskaffe de nødvendige midler;

1.11 **beklager**, at Kommissionen ikke har været i stand til at udarbejde en tværtjenestelig meddelelse, som dækker alle aspekter af den europæiske politik for videregående uddannelse, herunder forskningsområdet. Det Europæiske Forskningsrum og afsnittet om »Vidensregioner« i Kommissionens forslag til det syvende rammeprogram er af særlig relevans for videregående uddannelse i Europa, især hvad angår virkeliggørelsen af Lissabon-målene;

1.12 **fastslår**, at en opsplitning på forskningsområdet både skærer båndet over mellem forskning, uddannelse af kommende forskere og akademiske kvalifikationer til en videnskabelig karriere og mellem universitets- og ikke-universitetsforskning.

2. Voksene udfordringer

Regionsudvalget

2.1 **deler** Kommissionens **bekymring** over, at uddannelsesressourcerne i de europæiske lande ikke udvikles tilstrækkeligt og mener, at Kommissionens analyse er et nyttigt grundlag for at tage fat på områder, hvor ændringer er nødvendige;

2.2 **mener dog**, at de statistiske oplysninger, der anvendes i meddelelsen, giver et fordrejet billede af den rent faktiske situation i mange europæiske lande. Især tager den lave procentsats for universitetskandidater og –studerende ikke hensyn til de mange studerende, der går på tekniske skoler eller er under erhvervsuddannelse, mens studerende på lignende kurser i Nordamerika eller Asien medregnes i statistikken;

2.3 **er enig i analysen** af de faktorer, der hæmmer en dynamisk udvikling inden for universitetssektoren, især den tydelige tendens til, at universiteterne isolerer sig fra erhvervslevet og samfundet, overreguleringen af systemerne for videregående uddannelse pga. den ex ante statslige kontrol og de relativt få ressourcer, den europæiske universitetssektor råder over, fordi den er afhængig af offentlige midler;

2.4 **understreger dog**, at kvaliteten af de europæiske universiteter i reglen er god, og at en række universiteter allerede for længe siden gennemførte de nødvendige ændringer, der beskrives i meddelelsen, eller er i færd med at gøre det, dog i mange tilfælde uden en bevidst orientering mod Lissabonmålene. Det forhold, at mange universiteter stadig ikke ved, hvad Bologna-processen er, tilsiger dog ikke en generel negativ bedømmelse af de europæiske universiteter;

2.5 **støtter** Bologna-processens anstrengelser for at skabe ét fælles område for videregående uddannelse, **men peger dog på**, at dette bør afspejle de mange forskellige nationale og regionale strategier for videregående uddannelse. Regionsudvalget deler ikke de bekymringer, der gives udtryk for i meddelelsen, hvad angår den sproglige mangfoldighed.

3. Hjørnestenene i moderniseringen: tiltrækningskraft, forvaltning og finansiering

Regionsudvalget

3.1 **gentager**, at Bologna-processen opstiller konkrete og relevante mål for udviklingen af de videregående uddannelser med sigte på at skabe et europæisk område for videregående uddannelse inden 2010. Disse vedrører især indførelse af et sammenligneligt eksamenssystem, der tager udgangspunkt i et årsværkssystem med to afsluttende eksamener, fremme af mobilitet, kvalitetssikring og den europæiske dimension. Regionsudvalget **fastslår**, at der endnu ikke er blevet gjort tilstrækkeligt for at nå disse mål, og at ikke kun universiteterne, men også regionerne, medlemsstaterne og Unionen må gøre sig øgede anstrengelser;

3.2 **er enig med** Kommissionen i, at universiteterne har brug for støtte fra deres omgivelser til at gennemføre de nødvendige ændringer. Der har dog længe været et snævert samarbejde mellem de lokale og regionale myndigheder og universiteterne og andre lokale institutioner om støtte til de nødvendige skridt;

3.3 **bifalder** opfordringen til at etablere en »topklassekultur« over hele linjen. Regionsudvalget mener, at fakulteterne og netværkene af innovative forskere er de væsentlige aktører i indsatsen for at fremme toppræstationer. Incitamenterne til at

opnå ekspertise inden for undervisning og forskning må øges og understøttes over en bank;

3.4 **noterer sig med tilfredshed** Kommissionens analyse af de faktorer, der har betydning for at gøre universiteterne mere attraktive. Netop »menneskelige ressourcer« er et område, hvor der er mange muligheder for at gøre universiteterne mere europæisk orienterede;

3.5 **bifalder** de øgede ambitioner om, at Erasmus-programmet skal omfatte tre millioner studerende;

3.6 **er enig med** Kommissionen i, at partnerskaber mellem universiteterne og industrien er af særlig betydning, men mener, at der også kan eksistere et frugtbart partnerskab med aktører fra andre erhvervssektorer, forvaltningen, kultursektoren og offentlige organisationer. I betragtning af videnskabens betydning for den regionale udvikling er fokuset på partnerskaber med industrien for snævert;

3.7 **er bekymret over**, at universiteterne endnu ikke er blevet tilstrækkeligt bevidste om behovet for at åbne sig for nye grupper af studerende, orientere sig mod livslang læring og tilbyde øget adgang til en akademisk uddannelse som forudsætning for at kunne klare de demografiske og strukturelle udfordringer i de næste årtier. Det **bifalder** derfor Kommissionens plan om at sætte dette spørgsmål øverst på dagsordenen for en europæisk debat og lover at støtte den heri;

3.8 **understreger**, at konkurrence og højere kvalitet af de videregående uddannelser ikke må få de europæiske regioner til at glide fra hinanden i henseende til videnskabelige resultater. Et af særtrækkene ved Europa er dets brede uddannelsesmæssige grundlag, og det må opretholdes. Enhver europæisk region må kunne tilbyde videregående uddannelser, som opfylder europæiske kvalitetsnormer;

3.9 **påpeger**, at Kommissionens ønske om mere og bedre finansiel støtte til universiteterne nok er forståelig, men afspejler dog ikke på passende vis de faktiske forhold i mange regioner, hvor uddannelsesområdet ofte prioriteres på budgettet;

3.10 **fremhæver**, at de lokale og regionale myndigheder, der er repræsenteret i Regionsudvalget, er villige til at gå ind i en fælles diskussion med universiteterne om institutionelle moderniseringsstrategier og gennemføre dem, hvor det er muligt. Dette vil indebære flerårige kontrakter, støtte til innovativ universitetsledelse og endnu større åbning fra universiteternes side over for partnerskaber med industrien.

4. Prioriterede indsatsområder

Regionsudvalget

4.1 **anbefaler**, at der udarbejdes en syntese af prioriteter inden for almen uddannelse, videregående uddannelse og forskning for at sætte fokus på indbyrdes sammenhænge og deraf følgende aktionsmuligheder for gennemførelse af Lissabonstrategien;

4.2 **understreger**, at en generel og EU-omspændende anerkendelse af eksamensbeviser er en forudsætning for, at der kan iværksættes strukturændringer i universiteter. Bologna-processen sigter mod kvantitativ sammenlignelighed mellem studieforløb og udgør et vigtigt grundlag for denne gensidige anerkendelse. For at give alle regioner rimelig og effektiv adgang til det europæiske område for videregående uddannelser forekommer det imidlertid nødvendigt at gå videre ad denne vej og indlede en debat om kvalitative standarder på europæisk plan;

4.3 **henviser til**, at Marie Curie-programmet inden for området forskermobilitet på effektiv vis er indgået i det europæiske forskningsrammeprogram. Yderligere foranstaltninger på dette felt, som foreslået i meddelelsen, er ikke hensigtsmæssige og vil føre til en udvanding af ressourcerne. Kommissionen opfordres til yderligere at styrke Marie Curie-programmet til fremme af forskernes mobilitet og medvirke til, at rammevilkårene for forskermobiliteten forbedres, som foreskrevet i det europæiske charter for forskere;

4.4 **understreger**, at diskussionen om undervisningsafgifter kun kan føres på nationalt eller regionalt plan;

4.5 **afviser** de differentierede afgifts- og støttesystemer til styring af studievalg, som Kommissionen foreslår. Det frie og individuelle valg af uddannelse må ikke begrænses gennem forsøg på statsstyring;

4.6 **er enig** med Kommissionen i, at alle EU-finansieringskilder bør anvendes til modernisering af de videregående uddannelser. Regionsudvalget **opfordrer** imidlertid Kommissionen til at indføje specifikke bestemmelser i strukturfundsordningerne med henblik på at styrke forskningens stilling i konkurrencen om nationale midler og understrege betydningen af de videregående uddannelsers udvikling;

4.7 **understreger** det vigtige i, at universiteterne og de højere læreanstalter har størst mulig frihed i fastlæggelsen af deres undervisnings- og forskningsplaner inden for rammerne af det nationale og regionale ansvar, de bærer på dette område. Strategiske og flerårige rammeaftaler bør anvendes til at fastlægge forholdet mellem frihed og ansvar, hvilket muliggør en gennemsigtig og effektiv efterfølgende kontrol af, om målene er opfyldt. I den forbindelse fremhæver Regionsudvalget regionernes ansvar for udviklingen af de videregående uddannelser og af disses betydning for den regionale udvikling;

4.8 **foreslår**, at Kommissionen træffer passende foranstaltninger til at sikre en reel anerkendelse af regioner, kommuner og byer for at fremme universiteters og forskningsinstitutters integration i regionerne, for at udbygge netværkene mellem videnskab, økonomi og forvaltning og for at styrke den udstrående effekt, de videnskabelige institutter har på samfundet. Dette kunne tage form af en konkurrence.

Bruxelles, den 12. oktober 2005

Peter STRAUB
Formand for
Regionsudvalget